

TEMA 4: EL MARC INSTITUCIONAL DE LA UNIÓ EUROPEA (I)

1. Característiques del marc institucional. 2. El repartiment de competències i funcions entre les institucions. 3. Els principis rectors aplicables al marc institucional. 4. El Parlament Europeu. 5. El Consell Europeu.

Aquesta obra està protegida amb una [Licencia Creative Commons Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

1. Característiques del marc institucional.

- Singularitat UE-singularitat arquitectura institucional.
 - Disseny evolutiu i pragmàtic.
 - Progressiva complexitat i singularitat.
- Transformacions:
 - Tendència cap a la unificació.
 - UE: Marc institucional únic per coherència.
 - Proliferació i perfeccionament continu del funcionament.
- Actualment:
 - Set institucions: PE; Consell Europeu; Consell; Comissió Europea; TJUE; BCE, i Tribunal de Comptes.
 - Dos òrgans consultius: el Comitè Econòmic i Social (CES) i el Comitè de les Regions (CR).
 - Altres organismes de naturalesa variada: Defensor del Poble Europeu; oficines, etc.
- Regulació bàsica: [arts. 13-19 TUE](#) i [arts. 223-334 TFUE](#)
 - [Protocol nº 36 sobre disposicions transitòries annex al Acta CIG.](#)
 - [Acta d'adhesió Croàcia \(2011\).](#)
 - Reglaments interns de les institucions.

2. El repartiment de competències i funcions entre les institucions.

- En les OI no es parla de divisió de poders, sinó de distribució competències i funcions: mecanisme de *check-and-balance*.
 - Funció normativa i/o adopció de decisions: Comissió; Consell, i el PE.
 - Funció executiva: Comissió; Consell, i els Estats membres.
 - Funció judicial: TJUE i jutges nacionals.

3. Els principis rectors aplicables al marc institucional.

- Llacuna jurídica: TJCE jurisprudència resolució conflictes entre institucions:
 - Equilibri institucional.
 - Autonomia institucional.
 - Cooperació lleial institucional.
 - Transparència i accés als documents.

3.1. El principi de l'equilibri institucional.

- Repartiment de competències ponderat entre les diferents institucions de forma determinada pels Tractats: exercici sense sobrepassar-les, extralimitar-se i sense interferències per cap altra institució o organisme.
- Indirectament: [art. 13.2 TUE](#).
- Garantia: TJUE.

3.2. El principi d'autonomia institucional.

- Reconeixement, en l'àmbit de les seues atribucions, de la capacitat de cada institució d'organitzar lliurement les seves modalitats funcionament i organització.
- Aprovació reglament intern.
- Límits: equilibri institucional i distribució competències.

3.3. El principi de cooperació lleial institucional.

- Principi general UE-especial importància en les relacions institucionals.
- Respecte prerrogatives respectives + promoure i facilitar relacions.

3.4. El principi de transparència i d'accés als documents institucionals.

- [Art. 15 TFUE](#) unit al principi de democràcia participativa i representativa, facilitar accés públic als documents i informació acció UE.

4. El Parlament Europeu.

4.1. Peculiaritats del Parlament Europeu.

- Voluntat i representació dels ciutadans dels Estats de la Unió.
- [Arts. 13 i 14 TUE](#) i [arts. 223-234 TFUE](#), [Acta relativa a l'elecció dels representants al PE per sufragi universal directe](#), i [Reglament intern](#).
- Elecció: sufragi universal (des de 1979) encara problemes de “dèficit democràtic” han fet necessària una modificació en la participació dels parlaments nacionals.
- Òrgan més dinàmic i que més canvis ha experimentat:
 - Denominació.
 - Ampliació competències.
- No és ni Parlament nacional ni assemblea OI:
 - Ordre jurídic-constitucional: no hi ha un poble europeu, sinó ciutadans dels Estats membres i els representants s'organitzen no per nacionalitats, sinó per ideologies polítiques.
 - Tècnica electoral: No existeix un procediment electoral uniforme, solució de compromís i de mínims (Acta relativa a la elecció de 1976, modificada per les [decisiones de 25/6/2002 i de 23/9/2002](#)) que deixa bastant marge d'actuació nacional.
 - Ordre funcional o competencial: Assemblea OI amb poders molt amplis, però no PN.

4.2. Composició.

- Tractat de Lisboa: representa la voluntat dels ciutadans de la UE, màxim exponent de la democràcia representativa i pluralisme polític.
- Evolució CE i nous membres, problemes en el repartiment escons:
 - Repartiment equilibrat i màxim de contingents dissenyat al Tractat de Niça (distribució progressiva decreixent de 736 diputats)
 - L'adhesió de Bulgària i Romania: mesures transitòries i 754 diputats.
 - [Decisió del Consell Europeu de 28/6/2013](#) reformulació del [Protocol nº 36, art. 2](#) (766 membres).
 - Avui: 751 Eurodiputats. Eleccions europees 2019 [post-BREXIT: 705](#)
- Mandat representatiu, 5 anys renovables. Votació personal i individual. Privilegis i immunitats en determinades circumstàncies, i incompatibilitats (de DUE i nacionals).

4.3. Organització interna.

- Poder d'auto-organització: reglament intern per majoria dels membres, i el seu funcionament es regula en part pel dret originari i en part pel reglament.
- Seu: Estrasburg (treballs: Luxemburg i Brussel·les). Secretaria: Luxemburg.
- Òrgans:
 - Direcció el PE (triats en la primera sessió posterior a la celebració d'eleccions): President; Taula; 14 Vicepresidents; Col·legi de Qüestors; Conferència de Presidents, i Conferència de Delegacions.
 - Comissions: Permanents; especials, i de recerca.

- Grups polítics (20ª legislatura 2014-2019) vuit grups: 1) Partit Popular Europeu-demòcrates cristians ([EPP-ED](#)); 2) Grup de l'Aliança Progressista dels Socialistes i Demòcrates al Parlament Europeu ([S&D](#)); 3) Aliança dels Demòcrates i Liberals per Europa ([ALDE](#)); 4) Els Verds/Aliança Lliure Europea ([GREENS/EFA](#)); 5) Aliança dels Conservadors i Reformistes Europeus ([AECR](#)); 6) Partit de l'Esquerra Europea/Esquerra Verda Nòrdica ([GUE](#)); 7) Aliança Europea de la Llibertat i la Democràcia Directa ([EFD](#)), i 8) Europa de les Nacions i de les Llibertats ([ENF](#)).
- Anualment: un període de sessions i reunions segon dimarts de març.
- Mensualment: ple ordinari (participa la Comissió sense vot) i sessions extraordinàries (sol·licitud per majoria PE, petició del Consell, o petició de la Comissió).
- Deliberació pública i publicació en DOUE.
- Regla general: majoria dels sufragis emesos. Quòrum segons reglament.

4.4. Les competències del Parlament Europeu.

- Actualment: peça clau en adopció decisions en peu igualtat del Consell (procediment legislatiu ordinari) i intervenció en altres procediments + poder pressupostari.

a) Competències de control polític

- Única competència als tractats constitutius: control polític institucions i òrgans. Primordialment: Comissió.
- Conjunt d'instruments jurídics: debats; interpel·lacions orals; preguntes escrites; torns de preguntes; informe general anual; informes sectorials; comissions temporals de recerca; dret de petició; participació en el nomenament de determinades institucions, òrgans i organismes; moció de censura, i control de l'aplicació pressupost a posteriori.

- Moció de censura ([art. 234 TFUE](#)): major contundència política i jurídica. Només Comissió.

b) Competències en la funció pressupostària.

- Evolució significativa i incisiva (de no tenir cap competència a compartir autoritat amb el Consell):
 - Àmbit control de despeses: eliminació distinció política entre les despeses ordinàries i les no-ordinàries. Procediment de co-decisió simplificat i poder d'esmena sobre totes les despeses.
 - Àmbit ingressos: Participació amb el Consell en el sistema de finançament.
- Procediment: [art. 314 TFUE](#)
- Facultats:
 - Esmenar despeses.
 - Aprovació del pressupost per part del President PE al final del procediment anual.
 - Control polític de la gestió a l'any següent a l'execució per la Comissió.

c) Competències en la funció normativa.

- Reivindicacions del PE des de l'elecció per sufragi universal (participació democràtica en la normativa comunitària). Ampliació progressiva des de AUE.
- Tractat de Lisboa: consolidació reformes i regla general del "procediment legislatiu ordinari" amb co-decisió del PE Consell.

d) Competències en matèria de relacions exteriors.

- Participació en la conclusió de Tractats internacionals, aprovació acords d'associació, i participació en la subscripció de tractats d'adhesió nou membres.

e) *ius standi davant el Tribunal de Justícia de la UE*

- Actualment: majoria de recursos jurisdiccionals del sistema, com anul·lació o nul·litat, omissió o inactivitat, i dictamen consultiu TJUE sobre compatibilitat acords internacionals projectats amb els tractats constitutius.

5. El Consell Europeu.

5.1. El procés d'institucionalització del Consell Europeu.

- Origen oficial: cim de caps d'Estat i Govern dels països comunitaris a París celebrada 1974 (institucionalització de les trobades que eren una pràctica informal anterior).
- AUE: naturalesa formal però amb un disseny pràctic i sense caràcter institucional.
- Tractat de Lisboa: importància notable i caràcter institucional.

5.2. L'organització del Consell Europeu.

- [Art. 15 TUE](#) i [arts. 235-236 TFUE](#)+ [Reglament intern](#).

a) Composició

- Persones que posseeix la major representativitat i responsabilitat política en els Estats, respectant identitat nacional i decisió de cada Estat qui ho representa.
- Participació sense dret a vot: President estable del Consell Europeu; Alt Representant, i el President de la Comissió.

b) Reunions

- Flexibilitat: fomentar, animar i agilitzar la presa de decisions.
- Tractat Lisboa: Reglament intern que estableix reunió ordinària dues vegades al semestre.

- Assistència: Estat assistit de ministre (sense especificació).

c) El President del Consell Europeu.

- Necessitat dotar UE major coherència i visibilitat en l'escena internacional i relacions amb subjectes DI: President estable del Consell Europeu (2,5 anys renovable) incompatible amb qualsevol càrrec nacional.
- Des de 2009: Rotació semestral Estats membres.
- Encàrrec: preparar, animar i donar continuïtat treballs; coordinar labor amb Consell "assumptes generals"; preparar ordre del dia; treballar amb President del Consell i del PE, i representació exterior de la UE en matèria PESC.

d) Organització dels treballs i procediments de decisió

- Sessió: dos dies a porta tancada.
- Dret de vot: Caps d'Estat o de Govern (màxim, 20 persones per Estat membre+20 per la Comissió+5AR).
- Pronunciament: Consens (llevat que es dispose altra cosa) i quòrum mínim de 2/3 membres.
- Casos de vot per majoria qualificada:
 - Selecció del President del Consell Europeu.
 - Proposta al PE sobre President de la Comissió.
 - Candidatura per al càrrec de AR.
 - Llista de les formacions del Consell i les seues presidències.

- Designació del President, Vicepresidents i membres del directori del BCE.
- Casos de vot per majoria simple:
 - Rebutjar convocatòria convenció revisió tractats constitutius.
 - Qüestions de procediment.
 - Adopció del reglament intern.

5.3. Competències del Consell Europeu.

- [Art. 15.1 TUE](#)
- Funció d'impuls polític: marcar i assenyalar el rumb polític de la UE, fixar les prioritats i orientacions polítiques generals.
 - Distinció de la labor Consell/PE pel que toca a la PESC: particularitats i pes en qüestions normatives.
- Funcions de naturalesa “constitucional”: revisió de tractats constitutius; adhesió nou membres; retirada de membres; torn rotatori de la Presidència del Consell; elecció membres de la Comissió, i nomenament del AR.
- Funció d'orientació general en matèria econòmica i acció exterior.

5.4. Els actes del Consell Europeu.

- “Conclusions” per escrit a la fi de les seues reunions: resolucions, declaracions i altres diverses, que escapen del control jurídic TJUE però amb límits pels actes vinculants a la PESC:
 - [Art. 263 TUE](#): Recurs de nul·litat .
 - [Art. 265 TUE](#): Recurs per omissió.

- Les decisions: Signades pel President i Secretari General, i publicades DOUE.
 - Si tenen un destinatari específic: notificades pel Secretari General i publicades.

Aquesta obra està protegida amb una [Licencia Creative Commons Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).